

2019-09-03

RS 942-2019

2019-05-31

S2019/02078/FS

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Stärkt kompetens i vård och omsorg

Region Västerbotten inger härmed yttrande över SOU 2019:20 "Stärkt kompetens i vård och omsorg".

Region Västerbotten anser att utredningens syfte med att öka kvaliteten och säkerheten i hälso- och sjukvården och omsorgen är gott samt att det finns många delar i den som verkar falla i linje med utredningen om "God och nära vård".

Kompetens

Regionen ställer sig bakom och instämmer i utredningens kartläggning som visar att undersköterskornas kompetens i vissa fall är bristfälliga.

Undersköterskeyrket är ett av Sveriges största yrken och den yrkesgrupp som oftast arbetar närmast patienten/brukaren. Det är därför oerhört viktigt att säkerställa undersköterskans kompetens och att denne ges kunskap som möjliggör ett självständigt arbete. Precis som utredningen framför så behöver undersköterskan ha en god bedömningsförmåga, kunna utföra basal omvårdnad och omsorg, ha basal medicinsk kunskap om olika vanliga diagnoser (till exempel diabetes), för att kunna göra vissa medicinska bedömningar. För att kunna ge ett professionellt bemötande gentemot patient/brukare, närstående och anhöriga samt kollegor behöver man även grundläggande kunskaper i värdegrund och etik. Att undersköterskan har bra språkkunskaper både i tal och skrift är en förutsättning för att kunna utföra sina arbetsuppgifter patientsäkert och med god kvalitet.

Inom Region Västerbotten har det via enkäter, intervjuer och samtal med medarbetare/chefer inom vården tydligt framkommit att det idag finns stora brister. Dessa uppges oftast vara att de utbildade undersköterskorna har begränsad praktisk erfarenhet och alldeles för ytliga kliniska kunskaper och därmed saknar de bedömningsförmåga av patientens tillstånd.

Detta har medfört att verksamheter inom Region Västerbotten har infört specifik yrkesintroduktion när nya undersköterskor har anställts, dvs inte arbetsplatsintroduktion. Undersköterskorna utbildas i basala områden, såväl praktiska som teoretiska, vilka istället bör ingå i grundutbildningen. Grundutbildningen ska ge de grundläggande kunskaper som är nödvändiga för undersköterskan för att kunna utöva sitt yrke. Det har också inom regionen framkommit att de som läst vuxenutbildningen har brister inom olika yrkesämnen liksom otillräckliga språkkunskaper.

Region Västerbotten håller med utredningen om att förmågan att tala och förstå svenska ska vara en förutsättning för att eleven ska kunna tillgodogöra sig en utbildning.

Det välkomnas att utbildningarnas innehåll granskas och att nationella kompetenskrav införs som i sin tur leder till en likvärdig utbildning oavsett utbildningsanordnare.

En förändring av utbildningens innehåll stärker dock inte kompetensen hos de redan anställda, men kommer att stärka upp den totala nivån inom yrket på sikt. För de redan anställda måste en satsning på kompetenshöjande åtgärder genomföras.

Region Västerbotten

Regionens hus, Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Telefon: 090-785 00 00, telefax: 090-13 68 82
E-post: regionen@regionvasterbotten.se Org.nr: 232100-0222
VAT-nr: SE232100022201 Bankgiro 5728-3061

2019-09-03

Skyddad yrkestitel

Region Västerbotten är positiv till att reglera undersköterskeutbildningen och att den styrs upp ordentligt men är mycket tveksam till att införa en skyddad yrkestitel utan att det har föregåtts av en ordentlig reglering av utbildningen först.

Att införa en skyddad yrkestitel och öppna upp för en reglering av en utbildning på gymnasienivå och komvux-nivå är ett avsteg från samtliga övriga skyddade yrkestitlar och skulle skapa en kraftig skevhet. De skyddade yrkestitlarna som finns i Patientsäkerhetslagen och Patientsäkerhetsförordningen idag är alla legitimationsyrken, (för specialistkompetens finns legitimation i botten) och bygger på minst 3-årig högskoleutbildning. Det riskerar även att öppna upp för många andra icke-legitimerade yrkesgrupper att kräva motsvarande reglering, exempelvis medicinska sekreterare.

Det viktigaste är att styra upp undersköterskeutbildningen och säkra en större likvärdighet i omfattning och innehåll genom att exempelvis införa en undersköterskeexamen och ett nationellt yrkespaket inom Komvux. En reglering ska ske i rätt ordning – dvs först styra upp utbildningen och låta det få genomslag innan man eventuellt går vidare med reglering i annan lagstiftning. Kvaliteten i utbildningen och förutsättningar för kvalitet är också viktiga frågor. Det finns väldigt många olika utredningsförslag kring Komvux och en stark press att utbildningsformen ska ta emot stora grupper med varierande förkunskaper och förutsättningar. Därför upplever Region Västerbotten stora farhågor om att reglera yrkestiteln när det inte finns någon systematisk kontroll av kvalitet på utbildningen.

En skyddad yrkestitel i sig skulle därmed inte innebära ökad kvaliteten och patientsäkerheten, utan snarare en ökad byråkratisering utan reella effekter på kompetens och verksamhetsnytta. De negativa konsekvenserna anser Region Västerbotten har underskattats.

Validering

Region Västerbotten anser att utredningen inte i full utsträckning klarlagt hur validering ska gå till och anser att konsekvenserna för och vad som förväntas av arbetsgivarna i valideringsprocessen, måste förtydligas. Det krävs en tydlig plan för hur, när och vem som ska utföra valideringen av redan yrkesverksamma undersköterskor under övergångsperioden. Utifrån dagens bemanningssituation och arbetsbelastning är det inte möjligt att avsätta resurser för validering av redan anställda undersköterskor.

Vidare finns farhågor för hur äldre reell kompetens (exempelvis godkänd undersköterskeutbildning från 1980-talet och tidigare) kommer att bedömas då det enligt utredningen är möjligt att validera kompetens bakåt i tiden.

REGION VÄSTERBOTTEN
Regionstyrelsen

Nicklas Sandström
1:e vice ordförande

Kent Ehliasson
Regiondirektör